

ПРІОРИТЕТИ ДОСЛІДЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Пріоритети досліджень Національного банку України

Пріоритети досліджень Національного банку України (далі – Національний банк) тісно пов’язані зі Стратегією Національного банку України, затвердженою рішенням Правління Національного банку України від 07 листопада 2023 року № 401-рш (далі – Стратегія), яка визначає місію із забезпечення цінової та фінансової стабільності, сприяння сталому економічному розвитку для зміцнення спроможності України на шляху до Перемоги й під час повоєнного відновлення. Ці пріоритети забезпечують динамічність досліджень і відповідність ключовим стратегічним цілям, якими є: стійкість гривні, фінансова стабільність, стійкість фінансової системи, що підтримує відновлення країни та інтеграцію в ЄС, сучасні фінансові послуги та ефективна діяльність центрального банку.

Впроваджуючи найсучасніші методи досліджень та розширюючи аналітичні можливості, Національний банк підтверджує свою відданість вирішенню сучасних економічних та фінансових викликів за допомогою ретельно сформованої, обґрунтованої даними політики. Крім того, ці пріоритети спрямовані на зміцнення партнерських відносин з академічною та фаховою спільнотами, а також активне залучення зовнішніх експертів до дослідження тем, важливих для діяльності Національного банку та інших центральних банків. Така співпраця передбачає визначення та вивчення комплексного набору потенційних дослідницьких питань, які сприятимуть майбутнім науковим пошукам.

Роль досліджень у сучасному центральному банку

У сучасних складних економічних умовах центральні банки повинні проактивно реагувати на багатогранні виклики для забезпечення цінової стабільності, фінансової стійкості та сталого економічного зростання. Поєднання внутрішнього та глобального тиску, посиленого повномасштабною війною та геополітичною нестабільністю, значно підвищує рівень економічної невизначеності в Україні. Цей динамічний ландшафт, а також необхідність підтримки післявоєнної відбудови України потребують ретельно спланованої і далекоглядної програми досліджень.

Дослідження в діяльності центральних банків є незамінними: вони не лише створюють нові знання, але й дають змогу швидко адаптуватися до обставин, що стрімко змінюються. Цей процес сприяє прийняттю

обґрунтованих даними рішень у широкому спектрі напрямів діяльності – від традиційної монетарної політики та питань фінансової стабільності до нових сфер, таких як цифрові ринки та інновації у фінансових технологіях. Інтегруючи ґрунтовні дослідження у свою політику, Національний банк підвищує прозорість, зміцнює суспільну довіру та посилює свою спроможність ефективно реагувати як на поточні виклики, так і на довгострокові тенденції.

Співпраця між дослідницькими підрозділами Національного банку та зовнішніми експертами поглиблює аналітичне розуміння та сприяє застосуванню прогресивних емпіричних методів. Ця синергія має важливе значення для розроблення інноваційних інструментів політики та забезпечує безпосереднє доповнення заходів політики результатами досліджень.

Ключові напрями та пріоритети досліджень

1. Монетарна політика та макроекономічна стабільність.
2. Фінансова стабільність та розвиток кредитування.
3. Довгострокові виклики стійкого економічного зростання.
4. Цифровізація, нові технології та штучний інтелект.

Монетарна політика та макроекономічна стабільність

1.1. Розроблення оптимальної монетарної політики в умовах високої невизначеності та зовнішніх шоків

Цей напрям зосереджений на формуванні основ монетарної політики, що є стійкими в періоди криз. Цей процес передбачає розроблення високочастотних індикаторів для оперативного прийняття рішень у кризових ситуаціях, проведення сценарного аналізу та забезпечення ефективної координації монетарної та фінансової політики у сфері дослідження пріоритетних питань.

- Як центральні банки можуть формувати основи монетарної політики, що залишаються стійкими до екстремальних зовнішніх шоків?
- Як різні режими обмінного курсу впливають на трансмісію та ефективність монетарної політики під час криз?
- Як можна вдосконалити стрес-тестування та аналіз сценаріїв, щоб краще передбачити наслідки непередбачуваних глобальних економічних шоків?

1.2. Інтегрований підхід до формування політики

Цей пріоритетний напрям полягає в дослідженні можливості інтеграції різних інструментів політики, зокрема інтервенцій на валютному ринку та контролю за рухом капіталу, у єдину узгоджену стратегію, яка виходить за межі традиційного управління процентними ставками, у тому числі у сфері дослідження актуальних питань.

- Якої синергії можна досягти завдяки координації управління процентними ставками, валютних інтервенцій та регулювання руху капіталу?
- Як досвід інших центральних банків може сприяти розробленню інтегрованої політики, пристосованої до унікальних викликів України?
- Як мультиінструментальний підхід може допомогти уникнути конфліктів між різними напрямками політики та згладжувати адаптацію економіки до шоків?

1.3. Еволюція трансмісійного механізму монетарної політики

Розуміння впливу структурних змін, спричинених війною, на канали монетарної трансмісії є критично важливим. Цей напрям зосереджений на дослідженні змін у мікроструктурі ринку, розвитку інновацій у сфері цифрових платежів та поведінкових реакціях економічних агентів, зокрема у сфері дослідження першочергових питань.

- Як структурні зміни в економіці змінюють традиційні канали трансмісії монетарної політики?
- Яким чином цифровізація змінює чутливість економічних агентів до коригувань монетарної політики?
- Якою мірою зміни поведінки споживачів і фірм, викликані тривалою невизначеністю, впливають на перенесення заходів монетарної політики?

1.4. Поглиблене макроекономічне моделювання та прогнозування

Цей пріоритет акцентує увагу на розробленні складних моделей прогнозування, які враховують нелінійні зв'язки та зміни режимів функціонування економіки. Удосконалення таких моделей може підвищити точність економічних прогнозів в умовах безпрецедентних збоїв. У цій сфері досліджень можна виокремити низку питань.

- Як нелінійні моделі та моделі зі зміною режимів можуть підвищити точність прогнозів під час економічних потрясінь?
- Як передові економетричні методи або методи машинного навчання найефективніше відображають складну динаміку економіки під час криз?
- Як обмеження характерні для сучасних моделей прогнозування у виявленні ефектів безпрецедентних економічних збурень і як ці обмеження можна подолати?

1.5. Інфляційні очікування, довіра до центрального банку та ефективна комунікація

У цій сфері увага зосереджена на тому, як розроблення заходів політики та комунікаційні стратегії формують ринкові очікування та зміцнюють довіру до центрального банку, зокрема сфера досліджень окреслює коло питань.

- Як комунікаційні стратегії є найефективнішими для закріплення інфляційних очікувань в умовах тривалої невизначеності?
- Як можна адаптувати комунікацію центрального банку з різними верствами населення, щоб підвищити загальну довіру та ефективність?
- Як своєчасність і чіткість комунікацій центрального банку впливають на реакцію ринку та загальну довіру до його політики?

- Яку роль відіграє фінансова грамотність у закріпленні інфляційних очікувань?

1.6. Взаємодія між фіскальною та монетарною політикою

Цей напрям має на меті дослідити динамічну взаємодію між заходами фіскальної та монетарної політики, особливо під час кризових періодів, з метою підтримки макроекономічної стабільності, у тому числі у сфері досліджень з нагальних питань.

- Як ефективно координувати монетарну та фіскальну політику для досягнення збалансованої економічної стабілізації під час криз?
- Якими є довгострокові наслідки фіскального стимулювання для боргової стійкості та монетарної стабільності?
- Як різні дизайни фіскальної політики впливають на трансмісію монетарної політики під час фаз економічного відновлення?

1.7. Глобальні економічні цикли і трансмісія зовнішніх шоків

З огляду на взаємозв'язок глобальних ринків цей пріоритет полягає в дослідженні впливу зовнішніх економічних циклів на внутрішнє фінансове середовище шляхом пошуку відповідей на актуальні питання.

- Які механізми є основними для трансмісії глобальних економічних шоків до країн, що розвиваються, зокрема до України?
- Які міжнародні фактори (наприклад, цикли цін на сировину, торговельні дисбаланси) мають найбільший вплив на економічну стабільність України?
- Як фінансові зв'язки з великими економіками впливають на вразливість та стійкість внутрішньої фінансової системи?

Фінансова стабільність та розвиток кредитування

2.1. Аналіз та калібрування макропруденційних інструментів

Цей напрям досліджень зосереджений на калібруванні макропруденційних інструментів відповідно до поточного економічного контексту, оцінці їх ефективності та подальшому вдосконаленні з метою запобігання накопиченню системних ризиків та підвищення стійкості фінансового сектору. Він охоплює інструменти ліквідності та капіталу, заходи, орієнтовані на обмеження боргового навантаження позичальників, та інші інструменти і питання.

- Чи підтверджується поточне калібрування макропруденційних інструментів емпіричними даними в післявоєнній економіці?
- Яка ефективність макропруденційних заходів у різних банківських системах, і які уроки можуть стати в пригоді для України?
- Який міжнародний досвід відносно коригування макропруденційних заходів у періоди економічного стресу може бути корисним для України?

2.2. Моніторинг системних ризиків і фінансових циклів

Цей напрям зосереджений на розробленні надійних інструментів для моніторингу системних ризиків, зокрема інтеграції традиційних індикаторів із високочастотними даними для відстеження швидких змін на ринку, що зумовлює дослідження низки важливих питань.

- Які індивідуальні та композитні індикатори можуть доповнити наявну систему моніторингу накопичення системних ризиків і проциклічних дисбалансів у фінансовому секторі?

- Чи можуть новітні підходи поліпшити моделі та інструменти макропруденційного аналізу?
- Яку роль у формуванні та поширенні фінансових циклів відіграють ринкові настрої, поведінкові упередження та інші детермінанти?
- Яким чином можна оптимізувати аналітику високочастотних даних для виявлення ранніх ознак системного ризику?
- Яким чином інтеграція нетрадиційних джерел даних може поліпшити своєчасність і точність систем моніторингу ризиків?

2.3. Чинники та ризики кредитування

Розуміння чинників попиту та пропозиції кредитування є ключовим для оцінки загального стану фінансової системи, особливо в контексті післявоєнного відновлення, що потребує дослідження першочергових питань.

- Які основні чинники впливають на коливання попиту та пропозиції кредитування під час економічного відновлення?
- Як зміни в кредитних стандартах і поведінці позичальників впливають на кредитні ризики в посткризовому середовищі?

2.4. Вплив макропруденційної політики та кредитування на реальну економіку

Цей напрям досліджує взаємозв'язок між макропруденційною політикою, кредитуванням та економічним розвитком, поєднуючи кількісні методи моделювання з емпіричними тематичними

дослідженнями з актуальних питань.

- Яким є взаємозв'язок між жорсткішими кредитними умовами та економічним зростанням у короткостроковій та довгостроковій перспективах?
- Який дизайн політики дає змогу врівноважити процеси одночасного активного розвитку кредитування та уникнення накопичення системних ризиків?
- Яким є внесок державних та міжнародних програм кредитування у фінансову стабільність та економічне зростання України?
- Якими є довгострокові наслідки зміни динаміки кредитного ринку для економічного зростання?

2.5. Кіберризики та фінансова стабільність

Оскільки фінансові системи стають дедалі більше цифровізованими, кібербезпека має першочергове значення. Дослідження в цій сфері спрямовані на виявлення вразливостей та розроблення стратегій для посилення цифрової стійкості й охоплюють низку питань.

- Які найсуттєвіші кіберзагрози стоять перед фінансовою інфраструктурою України?
- Як оцінювати кіберризики?
- Чи становлять кіберзагрози системні ризики для фінансового сектору України і як їм можна запобігти?
- Яким чином центральні банки можуть розробляти та впроваджувати ефективні стратегії для зниження кіберризиків?

2.6. Екологічні, соціальні та управлінські (ESG) ризики та фінансова стабільність

Інтеграція екологічних, соціальних та управлінських (ESG) факторів у процес оцінки фінансових ризиків набуває все більшого значення. Дослідження за цим напрямом зосереджені на вивченні системного впливу ESG-ризиків та вдосконаленні існуючих моделей для їх урахування з огляду на актуальні питання.

- Як ESG-ризики можуть бути кількісно інтегровані в традиційні інструменти оцінки фінансових ризиків?
- Який вплив екологічні та соціальні фактори мають на стабільність фінансових установ?
- Як ESG-фактори можуть бути інтегровані у стрес-тестування?

Довгострокові виклики стійкого економічного зростання

3.1. Економічна та фінансова інтеграція у фрагментованому глобальному світі

Цей пріоритет спрямований на вивчення впливу глобальної економічної фрагментації на Україну і зосереджений як на ризиках, так і на можливостях у дедалі більш багатоплярному світі у контексті неоднозначних питань.

- Як Україна може ефективно інтегруватися в європейську та світову економіку в умовах усе більшої геополітичної фрагментації?
- Які заходи політики можуть допомогти зменшити ризики, пов'язані з глобальним економічним відокремленням?
- Як перебої в міжнародній торгівлі впливають на внутрішню економічну стабільність та перспективи зростання?
- Яку роль відіграє європейська інтеграція в зміцненні економічної стійкості?

3.2. Посилення конкурентоспроможності та глобальна економічна конвергенція

Стимулювання довгострокової конкурентоспроможності є ключовим фактором сталого зростання. Цей дослідницький напрям зосереджений на аналізі технологічних інновацій, продуктивності та розвитку людського капіталу через призму перспективних питань.

- Які заходи політики можуть прискорити зближення України з розвиненими економіками за рівнем продуктивності та інновацій?

- Яким чином інвестиції в освіту, технології та інфраструктуру сприяють довгостроковій економічній конкурентоспроможності?
- Які порівняльні переваги може використати Україна для поліпшення своєї позиції на світових ринках?
- Як промислова політика та ринкові реформи взаємодіють для сприяння сталому конкурентному середовищу?

3.3. Демографічні виклики та міграційні тенденції

Демографічні зміни, зокрема спричинені війною та старінням населення, мають значний вплив на ринок праці та економічне зростання, що обумовлює потребу у дослідженні цих питань.

- Як міграція та демографічні зміни, спричинені війною, вплинуть на ринок праці та продуктивність в Україні протягом наступного десятиліття?
- Які заходи політики можна впровадити для пом'якшення негативних наслідків старіння населення та використання потенційних демографічних дивідендів?
- Як грошові перекази від діаспори впливають на внутрішнє споживання та інвестиційні рішення?
- Яким чином слід реформувати соціальну політику для подолання викликів, пов'язаних зі скороченням або трансформацією робочої сили?

3.4. Зміна клімату, "зелені" фінанси та енергетична безпека

Ця сфера досліджень спрямована на вивчення взаємозв'язку між екологічною стійкістю та економічним зростанням з урахуванням як ризиків, так і можливостей, пов'язаних із переходом до низьковуглецевої економіки, й охоплює низку питань.

- Яку роль можуть відігравати "зелені" фінанси у сприянні переходу до сталої низьковуглецевої економіки?
- Як ризики, пов'язані зі зміною клімату, впливають на енергетичну безпеку та загальну економічну стійкість?
- Які ризики несе перехід до чистого нульового викиду для економіки та фінансового сектору?

Цифровізація, нові технології та штучний інтелект

4.1. Інноваційні підходи до економічного аналізу та прогнозування

Мета цього пріоритетного напрямку полягає у трансформуванні економічного прогнозування за допомогою передових методів науки про дані, інтегрування машинного навчання та альтернативних джерел даних у традиційні моделі, що передбачає дослідження широкого кола питань.

- Яким чином моделі на основі ШІ можуть підвищити своєчасність і точність економічних прогнозів у періоди волатильності?
- Які альтернативні джерела даних пропонують найбільший потенціал для поліпшення традиційних економічних моделей?
- Як можна оптимізувати інтегрування даних у реальному часі, щоб отримати висновки, корисні для заходів політики?
- Якими є виклики та обмеження у використанні машинного навчання в економічному прогнозуванні і як їх можна подолати?

4.2. Великі дані для аналізу економічної політики

Аналіз великих даних відкриває безпрецедентні можливості для вивчення економічних тенденцій з підвищеною точністю. Дослідження у цій сфері зосереджені на інтегруванні різноманітних наборів даних для розроблення комплексних високочастотних показників з огляду на конкретні питання.

- Як можна інтегрувати різні джерела даних у єдину аналітичну модель для економічного прогнозування?
- Які потенційні підводні камені існують у використанні великих

даних і як їх можна мінімізувати в процесі розроблення політики?

- Яким чином аналітика на основі великих даних порівнюється з традиційними економічними підходами до прогнозування макроекономічних тенденцій?
- Яку роль відіграє якість та доступність даних у формуванні ефективності моделей, орієнтованих на великі дані?

4.3. Штучний інтелект у діяльності центральних банків

Інтегрування ШІ в операції центральних банків обіцяє значно поліпшити ефективність та процес прийняття рішень. Дослідження у цій сфері зосереджені на розробленні алгоритмів та оптимізації операцій, зокрема практичних питань.

- Яким чином оптимізація процесів на основі ШІ може поліпшити операції та управління ризиками центральних банків?
- Якими є виклики та переваги впровадження систем на основі ШІ у контексті діяльності центрального банку?

4.4. Регулювання та вплив цифрових грошей і ринків

З розвитком цифрових валют та фінансових технологій дуже важливо розуміти їхній вплив на монетарну політику та фінансову стабільність. Мета досліджень у цій сфері полягає у вивченні викликів у регулюванні цифрових активів та розробленні підходів до управління ними з урахуванням досліджень з нагальних питань.

- Які регуляторні підходи необхідні для управління ризиками та можливостями цифрових валют центральних банків (CBDC)?
- Як монетарна політика та політика забезпечення фінансової стабільності повинні враховувати фінансові інновації?
- Як впровадження цифрових грошей може змінити традиційні інструменти монетарної політики та динаміку фінансових ринків?